

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границю.

на цілий рік 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і дари не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. і. п. Домбровського (Харунцини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламанці неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надслайм» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 3) с. від стрічки.

Крутіїства Przegląd-у в справі рускої гімназії станіславівської.

(+) До якого крутіїства спосібні польські днівники, наколи розходять ся в якій рускій справі затуманювати публичну опінію, свідчить найкрасше новинкарська стаття Przegląd-у з д. 11. серпня п. з. Z dziedziny przesądów politycznych, котрою намагає ся прихильно настроїти польську суспільність для галицької візити. д-ра Кербера і переконати її про безосновність погляду, мов би то др. Кербер поза плечима польського Кола поручив вставити в торік 4000 К на відкрите рускої гімназії в Станіславіві.

Przegląd пригадує, що перед двома роками в червні вінс виділ краввий предлогу до сойму з внесенем відкриття рускої гімназії в Станіславіві, а намісництво звістило про сю предлогу міністра Гартля. Сей вважаючи сю предлогу впливом порозуміння сойму з Русинами, вставив згадану квоту до бюджету, засягнувши при тім ще поради секц. шефа Цвіклінського, бо не сумнівав ся, що сойм ухвалить дотичну резолюцію.

Тимчасом, пише дальше Przegląd, в галицькій соймі зустрінула ся справа рускої гімназії станіславівської з непередвидженими(?) перепонами. Іменно*) «репрезентанці Rady szkolnej oświadczyli że oni absolutnie nie mogą się podjąć aktywowania tego gimnazjum, z powodu, że z jednej strony niema nauczycieli Rusinów, żeby obsadzić wszystkie posady w istniejących już gimnazyach ruskich, a następnie, że inspektorowie szkolni ruskiej narodowości z nadto pobłażliwie patrzą na to, co się dzieje w gimnazyach ruskich, wskutek czego rozwinął się tam socjalizm, ateizm etc. Potrzeba więc pierwszej wyrobić zastęp dobrych inspektorów Rusinów, zanim się przystąpi do powiększenia liczby gimnazyów ruskich.

Тим способом, каже Przegląd, внесене виділу кр. остало неполаджене, бо наведені аргументи нібито трафили до переконання шкільної комісії. Тимчасом однак напечатано бюджет державний, в котрім була квота 4000 К на руску гімназію, а коли державна рада зібрала ся в осени, підняли всікі польські послы жалобу на се, що німецька бюрократія обмежує права сойму. Справу вяснив опісля польському Колу др. Цвіклінський, «а ludzie rozsądni w Kole i kraju nie poruszali już więcej tej kwestyi. Za to nierozsądni jeżdżą dotąd na tym koniku i ciągle gadają o tem, że p. Körber za plecami Koła porozumiewał się z Rusinami i wstawił do budżetu kwotę na ruskie gimnazjum».

*) Наводимо для більшої точности се місце в оригіналі. — Ред.

Отже супроти сих виводів Przegląd-у треба передовсім сконстатувати, що неправдою є, мовби репрезентанти Ради шк. кр. в шкільній комісії соймовій зложили наведену Przegląd-ом заяву, що-до учительських сил руских, як і що-до краввих інспекторів рускої народности (для середних шкіл і так є лише один, а для народних шкіл і учительських також лише один). Навпаки репрезентант кр. Ради шк. президент др. Плажек сконстатував, що послідувало незначне помноженє руских сил учительських, що при іспитах зрілости показує ся, що позем науковий в руских гімназіях не є низший як в польських (очім і сам особисто переконав ся), що класифікація в руских гімназіях не є за лагідна, а т. зв. zdziwienie рускої молодіжи редукує ся до спорів між москвофільською а народно-рускою (українською) молодіжю і не звертає ся спеціально проти польської народности. Окрім того на внесенє п. д-ра Божинського ухвалила шкільна комісія зажадати від Ради шк. кр. письменної декларації що-до мнимого соціалізму, атеїзму, гайдамаччини і т. д. по руских гімназіях. Рада шк. кр. зложила устами др. Германа заяву, котру він відчитав в комісії, а відтак була она випечатана і в днівниках і в звіті Ради шк. кр. за р. 1902/3. Ся заява успокоїла комісію шкільну, бо переконала її, що агітації соціальні і політичні, о скільки проявляють ся по школах, не є спеціальністю і виключною питомністю лише руских гімназій. Се потвердив підчас розправи в комісії посол Міхаловський, а також Є. Е. Митрополит Шептицький і що навпаки в польських гімназіях проявляє ся більше національно-політичне заострене, як в руских, де не стирають ся з собою дві різні народности.

Так само розминув ся з правдою Przegląd заперваючи, мов би то по поясненю і виправданю д-ра Цвіклінського rozsądni ludzie w Kole i w kraju не підносили вже сеї справи вставлення 4000 К до бюджету на руску гімназію, а лише nierozsądni їздять на сім конику. Супроти сего мусимо пригадати, що справу сю порушувано з різних сторін польської більшости в комісії, уміщено окремий уступ IV-ий в звіті шкільної комісії, в котрім она застерігає ся проти вставлення сеї квоти в бюджеті, вважаючи се нарушенем закона кр. з 23. червня 1867, і признаних ним галицькому соймови прав і застерігає ся в будучині проти такого нарушування прав і прерогатив. Порухували се також різні польські бесідники в повній палаті, котра також ухвалила сю точку IV-ту. Деж поділи ся ті rozsądni, про котрих говорить Przegląd? Отже або се обуренє польської більшости соймової було лише ad hoc викликане, щоби не допустити до ухваленя гімназії рускої, або теперішні викрути Przegląd-у незгідні з правдою. На всякий спосіб се свідчить, як низько упало польське днівникарство,

котре послугує ся таким фальшованем справдешних подій, щоби лише досягнути ціль.

Плеве і російська поліційна держава.

(Дальше).

На тій основі всеславянської містики і ориєнтального деспотизма виобразовала ся практика сеї поліційної держави до найвишого степеня. Всемогуча бюрократія зуміла знаменито вихідувати сю нову теорію для своїх цілей, чиновники повняли перше всего свій патимий, кастовий інтерес. Они вміли вичинити зі своїх кругів всі лучші і більше заслужені одиниці, а всякі homines novi, що не знали ніяких скрупулів, виповняли ряди тамтих. Они зуміли розбити населенє на два ворожі табори, а царя відокремити зовсім від суспільности. Ті чиновники вповнили отверту війну не тільки новітній історії Московщини, але і цілому московському народови, що числить много і много міліонів. Царя окружено непрозорим муром офіційної ложі, під авторитетом царя видавано найбільше вузкоглядні поліційні укази і так зродила ся в управі насильє і своєволя, якої не був би в силі придумати ні Метерніх, ні французский Fouché. Війна проти суспільности ставала щораз то усильнійшою; всемогуча поліція хватала ся щораз то більше рафінованих средств. Але рівночасно змагала ся також заодно і опозиція і кріпшало в народі негодованє і огірченє в цілій державі проти такої своєвольної управи, і то у всіх веретвах суспільности.

А вжеж до самого вершка дійшла рафінерія поліції в борбі з цілою московскою суспільністю під управою сего міністра поліції Плеве, котрий як раз тепер так страшенно погиб. Кажуть, що історична еволюція видає зі свого нідра героїв... Без сумніву се правда, що та епоха, в якій поліційна державна система в Росії виобразовала ся як найдоскональше, найшла свого найгеніяльнійшого заступника в міністрі Плеве (sic).

Походячи з незаможної дворянської сімі, образував ся Плеве спершу в одній єзуїтській колегії. Чи першим его політичним дебютом було справді се, що мав він, як писало «Асвабаженіє» в часі польської рухавки свого кормильця-опікуна, одного польського вельможу, зрадити перед вилевським «вешателем», жорстоким генерал-губернатором Литви, Муравєвим, сего на певно не справджене. Але без сумніву показав ся Плеве добрим питомцем Єзуїтів, що інтереси своєї кар'єри ставляє вище всіх людських і божих обовязків та почувань. На се є докази, що Плеве тричі зміняв свою церковну і політичну віру. Спершу він був Кальвініцем, опісля католиком, а вкінці православним.

Особливі здібности розвинув він у службі сумної слави «третьою атделенія» (політичної поліції) і будучи молодим державним прокуратором. Коли за часів Льоріс-Мелікова видавало ся, що слідує ера лібералізму, вмів Плеве вдавати перед своїм начальством так само ревного ліберала, як колись удавав реакціонера, аби

Від 36 літ ествуючий

ГОДИНИКАРСКО-ЮВІЛЕРСКИЙ МАГАЗИН

ЮЛІЯНА ДОМБРОВСКОГО
у Львові, ул. Гетьманська ч. 4.

порушає: бриланти, перли, золоті і срібні вироби, заручинні перстінці, шлюбні обручки, будильники, годинники великі і малі в великім виборі з першорядних світових фабрик по найнижчих цінах. 93(5-8)

